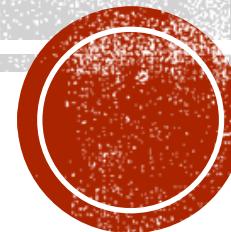

BÖLÜM 1: BİLGİNİN TEMSİLİ

**BİLGİSAYAR BİLİMLERİNE GİRİŞ: VERİ DEPOLAMA VE SIKIŞTIRMA
TEKNOLOJİLERİ**

**Brookshear & Brylow (Bölüm 1.4 - 1.9) Işığında Bilgi Temsili ve RLE
Algoritması Uygulaması**

**Bu sunumda, digital verinin temellerinden uygulama aşamasına kadar olan
sureçten bahsedeceğiz.**

**Ad Soyad: Meryem Sümeyye Aysal
Öğrenci No: 25360859321**

HER ŞEY NASIL 1 VE 0 OLDU?

- Bilgisayarların temel yapı taşı olan transistörler, sadece "açık" (1) veya "kapalı" (0) durumlarını anlayabilir.
- Bu en küçük bilgi birimine Bit (Binary Digit) adı verilir.
- Metinler, görüntüler ve sesler bu iki durumun karmaşık kombinasyonları kullanılarak dijitalleştirilir.
- Veri temsili, fiziksel bir olgunun (ışık, ses, elektrik) matematiksel bir modele dönüştürülmesidir.

Bunları biliyor
muydunuz?

Uzaydan Gelen Veri
İçerik: "Voyager 1 uzay aracı, Dünya'dan milyarlarca kilometre uzakta olmasına rağmen çektiği fotoğrafları bize hala 0 ve 1 dizileri (Binary) olarak gönderiyor. Veri sıkıştırma algoritmaları (sunumumuzun ilerleyen kısımlarında göreceğimiz üzere), bu verilerin sınırlı bant genişliği ile Dünya'ya ulaşmasını sağlayan gizli kahramanlardır."

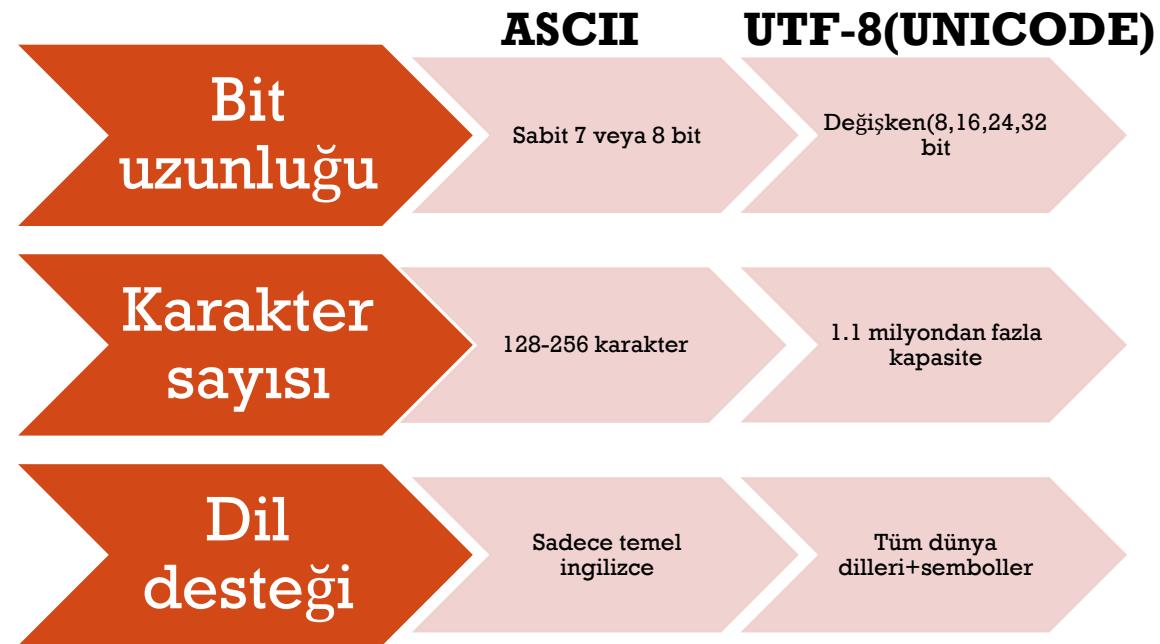
METİNLERİN TEMSİLİ: ASCII STANDARTLARI

- American Standard Code for Information Interchange (ASCII), bilgisayarlar arası metin alışverişi için oluşturulmuş ilk yaygın standarttır.
- Mekanizma: Her karakter (büyük-küçük harf, rakam, noktalama) 7 veya 8 bitlik bir sayı dizisiyle eşleşir.
- Örnek: 'A' harfi 65 (0100001), 'a' harfi ise 97 (0110001) olarak kodlanır.
- Kısıtlama: Sadece İngiliz alfabesi ve temel kontrol karakterlerini kapsadığı için küresel ihtiyaçlarda yetersiz kalmıştır.

MODERN DÜNYA STANDARTI: UNICODE VE UTF-8

- **Evrensel Metin Temsili: Unicode**
- Kapsam: Dünyadaki tüm dilleri, antik alfabeleri, matematiksel sembollerini ve emojileri tek bir çatı altında toplar.
- UTF-8: Unicode karakterlerini kodlamak için en popüler yöntemdir. Verinin boyutuna göre değişken uzunlukta (1 ila 4 byte) kodlama yapar.
- Uyumluluk: İlk 128 karakteri ASCII ile tamamen aynıdır, bu da eski sistemlerle mükemmel uyum sağlar.
- Önem: Modern internetin ve yazılımların metin tabanlı omurgasını oluşturur.

SAYISAL VERİLERİN SAKLANMASI - TAM SAYILAR

- BELLEKTE TAMSAYILAR(INTEGERS)
- İkilik Taban: Sayılar onluk sistemden (decimal) ikilik sisteme (binary) çevrilerek saklanır.
- İşaretli Sayılar (Two's Complement): Negatif sayıları temsil etmek için en yaygın yöntemdir. En soldaki bit (MSB) işaret biti olarak işlev görür.
- Sınırlar: 8-bit bir sistemde -128 ile +127 arasındaki sayılar saklanabilirken, 32-bit sistemlerde milyarlarca sayı temsil edilebilir.
- Taşma (Overflow): Belirlenen bit kapasitesinin üzerine çıktıduğında yanlış sonuçlar doğuran bir hata türüdür.

VISUALIZING MEMORY: INTEIGERS VS. FLOATING POINT

TWO'S COMPLEMENT (8-BIT)

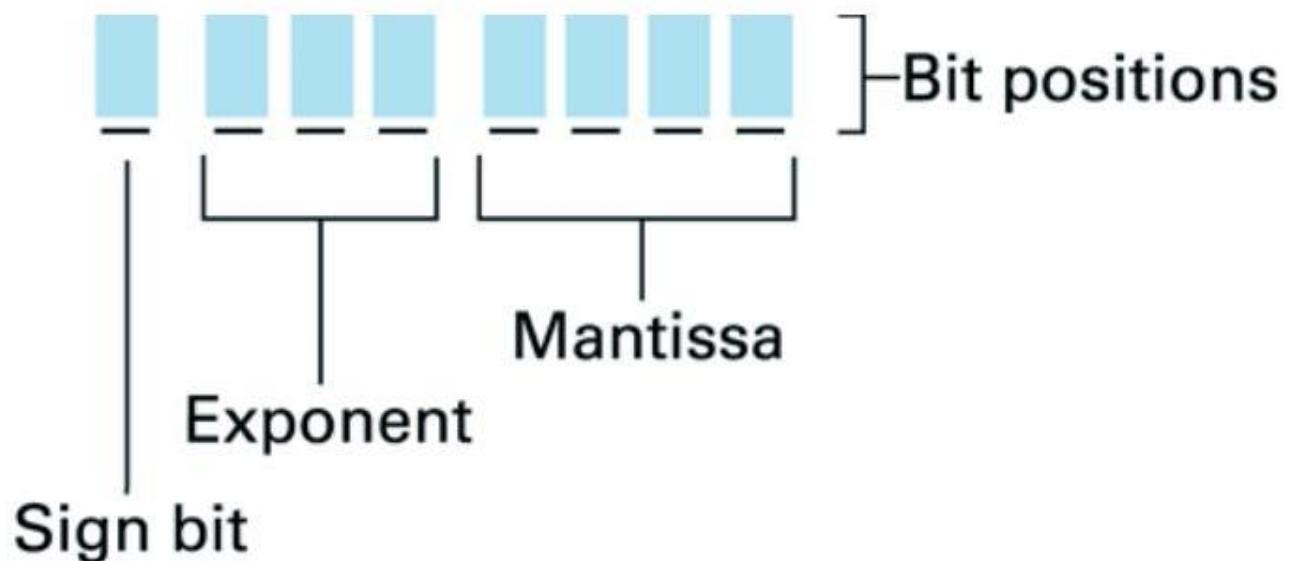
IEEE 754 (32-BIT FLOATING POINT)

"Data representation is the foundation of computing."

ayan Nokta Gösterim Bileşenleri

HASSAS HESAPLAMALAR: ONDALIKLI SAYILAR

Kayan Noktalı Sayılar (Floating-Point)

Standart: Bilgisayarlar ondalıklı sayıları IEEE 754 standardına göre saklar.

Bileşenler: Sayı üç parçaya bölünür: İşaret (Sign), Üs (Exponent) ve Mantis/Kesir (Mantissa).

Çalışma Mantığı: Bilimsel gösterime (2.99×10^8) benzer şekilde, çok büyük veya çok küçük sayıların dar bir alanda saklanmasına olanak tanır.

Yuvarlama Hataları: Bazı ondalıklı sayılar (örneğin 0.1) ikilik sistemde sonsuz bir dizi oluşturduğu için ufak hassasiyet kayipları yaşanabilir.

GÖRSEL VERİNİN TEMSİLİ - PIKSEL VE BIT-MAP

- Görüntülerin Dijital Temsili: Bit-Map Teknolojisi
- Piksel: Bir görüntüyü oluşturan en küçük renk hücresidir (Picture Element).
- Renk Derinliği: Her pikselin rengini belirlemek için kullanılan bit sayısıdır.
- RGB Modeli: Kırmızı (Red), Yeşil (Green) ve Mavi (Blue) renklerinin farklı yoğunluklarda birleşimiyle milyonlarca renk üretilir.
- Örnek: 24-bit renk sisteminde her ana renk için 8 bit ayrılır (2^{24} = 16.7 milyon renk).

VECTOR GRAPHICS: MATHEMATICAL PRECISION

SCALABILITY: NO PIXELATION

$$\textcircled{1} = \frac{4}{2} - 2 = \frac{1}{x - 1}$$

DEFINITION: GEOMETRIC
SHAPES + FORMULAS

VECTOR FILES (SVG, AI, EPS) ARE INDEPENDENT OF RESOLUTION.

GEOMETRİK TEMSİL: VEKTÖR GRAFİKLERİ

Tanım: Görüntü, noktalar ve renkler yerine matematiksel formüllerle tanımlanır.

Mekanizma: "X noktasından Y noktasına bir eğri çiz ve içini maviye boy'a" gibi komutlar saklanır.

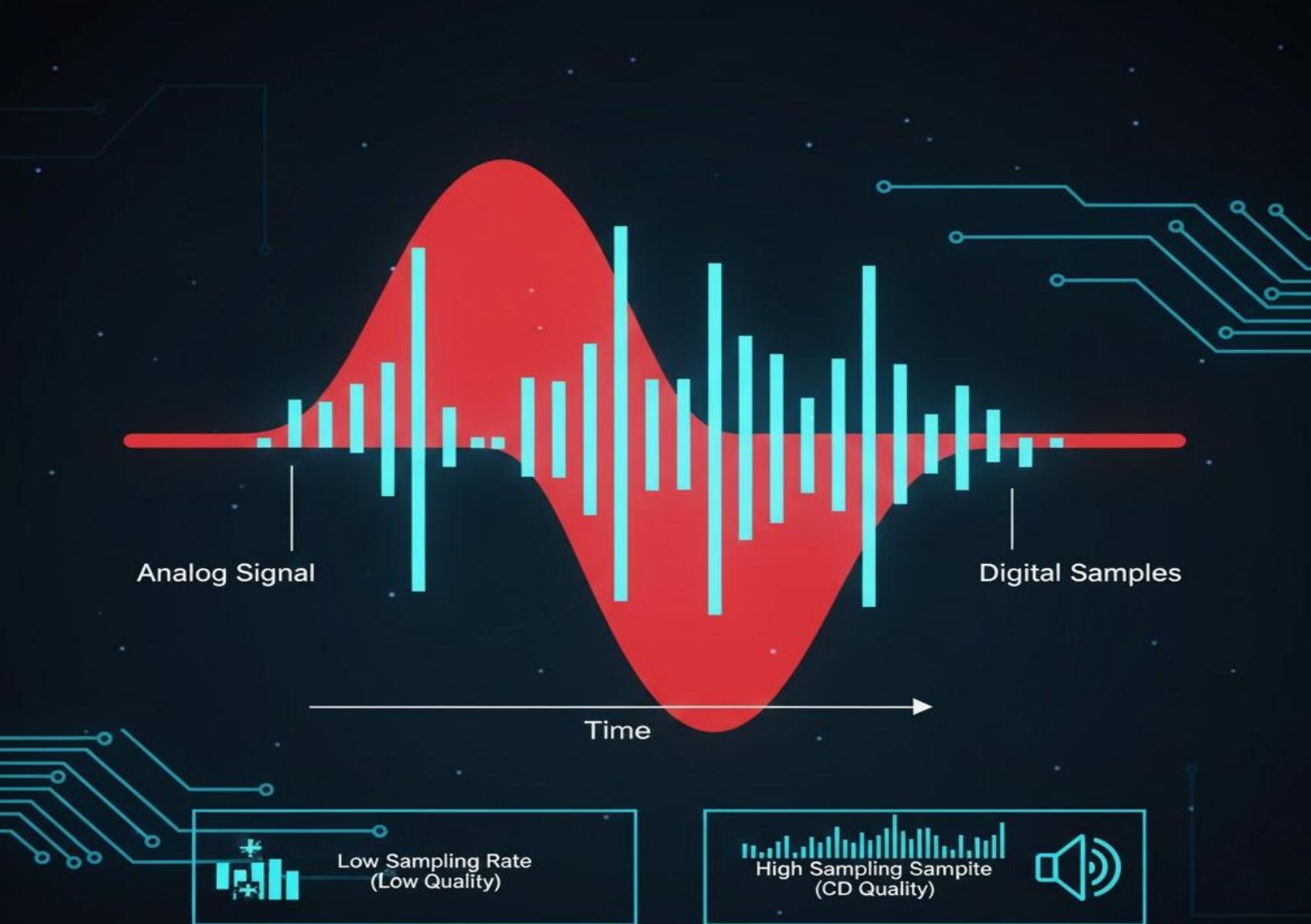
Ölçeklenebilirlik: Görüntü ne kadar büyütülürse büyütülsün matematiksel olarak yeniden hesaplandığı için piksellerme (bozulma) olmaz.

Kullanım Alanı: Logolar, fontlar (yazı tipleri) ve teknik çizimler (CAD).

SESİN SAYISALLAŞTIRILMASI

- **Analogtan Dijitale: Ses Örneklemesi (Sampling)**
- Sürekli Dalga: Ses doğal haliyle sürekli bir dalgadır; bilgisayar ise kesikli veriyi anlar.
- Örnekleme: Ses dalgasının yüksekliği saniyede binlerce kez ölçülür (Örn: CD kalitesi için saniyede 44.100 kez).
- Kuantizasyon: Örneklenen değerlerin en yakın sayısal seviyeye yuvarlanması işlemidir.
- Bit Oranı: Saniyedeki örnek sayısı ve her örnek için kullanılan bit sayısı arttıkça kalite artar.

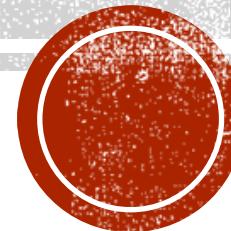
Conversion to Bits: The Foundation of Audio Storage

SIRA SENDE!

"Gördüğünüz gibi, sesi ne kadar kaliteli kaydedersek o kadar çok veri üretiriz. Peki, bu devasa verileri internetten nasıl hızla gönderiyoruz?

BÖLÜM 2: VERİ SIKIŞTIRMA (BÖLÜM 1.9)

VERİ SIKIŞTIRMAYA GİRİŞ

- **Neden Veriyi Küçültmeliyiz?**
- **Tanım:** Verinin kapladığı bit sayısını, içindeki bilgiyi koruyarak azaltma işlemidir.
- **Bant Genişliği:** İnternet üzerinden video izlerken veya dosya gönderirken zaman kazanmamızı sağlar.
- **Depolama Maliyeti:** Sabit disklerde veya bulut sunucularında daha fazla dosya saklamaya imkan tanır.
- **Enerji Verimliliği:** Daha az verinin işlenmesi ve transfer edilmesi, mobil cihazlarda pil tasarrufu sağlar.

KAYIPLI VE KAYIPSIZ SIKIŞTIRMA

KAYIPLI SIKIŞTIRMA

- İlke: Sıkıştırılan veri açıldığında (decompressed), orijinal verinin bit bazında aynısı elde edilir.
- Kullanım: Metin belgeleri, kaynak kodlar ve veri tabanları gibi tek bir karakterin bile değişmemesi gereken durumlarda kullanılır.
- Teknik: Verideki istatistiksel fazlalıkları (redundancy) ortadan kaldırır.
- Formatlar: .ZIP, .RAR, .PNG, .FLAC.

KAYIPSIZ SIKIŞTIRMA

- İlke: İnsan duyularının (göz ve kulak) fark edemeyeceği detaylar kalıcı olarak silinir.
- Verimlilik: Kayıpsız yöntemlere göre çok daha yüksek (10-20 kat) sıkıştırma oranları sunar.
- Kullanım: Fotoğraf, müzik ve video akış servisleri (YouTube, Netflix, Spotify).
- Formatlar: .JPEG (görüntü), .MP3 (ses), .MP4 (video).

Lossless Compression

Perfect Quality, Larger Files

Vertia File Geuferity

Size Comparison

Lossy Compression

Reduced Quality, Tiny Files

Dertia Attoum Transfer

The fundamental trade-off: fidelity vs, space.

SIKİŞTIRMA ORANI VE BAŞARI KRİTERLERİ

■ *Verimliliğin Ölçülmesi;*

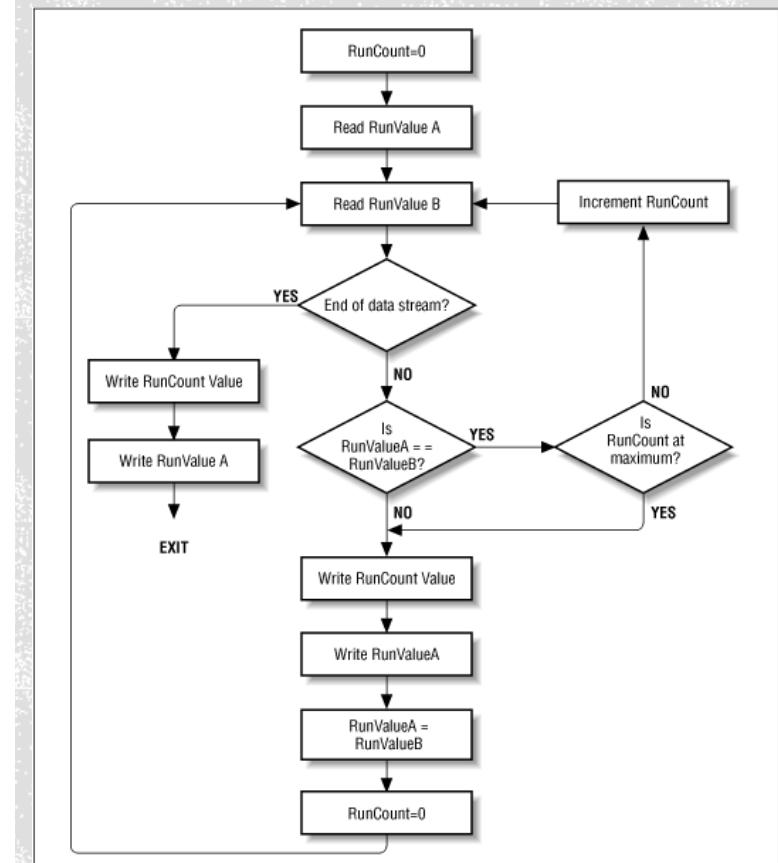
$$\text{FORMUL: SIKIŞTIRMA ORANI} = \frac{\text{SIKİŞTIRILMIŞ BOYUT}}{\text{ORJİNAL BOYUT}} \cdot 100$$

- **Yüzde:** Bir veriyi %40 sıkıştırmak, boyutun orijinalin %60'ına inmesi demektir.
- **Kalite Kaybı:** Kayıplı sıkıştırmada, "Sinyal-Gürültü Oranı" (SNR) gibi metriklerle kalite kaybı ölçülür.
- **Hız Faktörü:** Sıkıştırma algoritmasının ne kadar hızlı çalıştığı (real-time sistemler için kritik) önemli bir başarı kriteridir.

BÖLÜM 3: RUN-LENGTH ENCODING (RLE) DERİNLEMESİ

- RLE Algoritması: Temel Mantık
- Mantık: Veri içinde art arda gelen aynı sembollerı tek tek saklamak yerine "kaç tane olduğu + sembolün kendisi" şeklinde saklar.
- En Basit Örnek: BBBB (6 byte) yerine 2B (2 byte) yazılır. İşlem Basamakları: 1. Veri dizisini oku, 2. Mevcut karakteri ve sayısını belirle, 3. Karakter değiştiğinde eski miktar ve karakteri kaydet.
- Uygulama: Faks makineleri ve basit grafik formatlarında (BMP'nin bazı türleri) yaygın kullanılır.

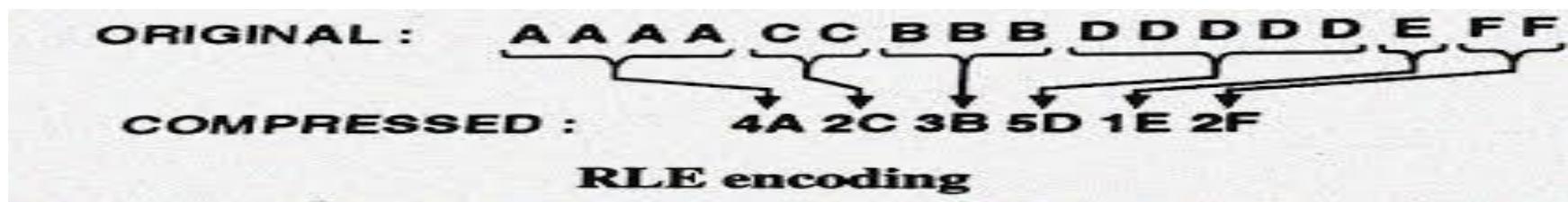
RLE'NİN PERFORMANS ANALİZİ

- **Ne Zaman RLE Kullanılmalı?**
- En İyi Durum: Çok fazla ardışık tekrarın olduğu veriler (Örn: Geniş beyaz alanları olan bir resim dosyası).
- En Kötü Durum: Hiç tekrarın olmadığı veriler (Örn: ABCDEFG). Bu durumda çıktı 1A1B1C1D1E1F1G olur ve dosya boyutu iki katına çıkar.
- Karar Mekanizması: Modern sistemler, veriyi analiz ederek eğer RLE boyutu büyütceksé sıkıştırmadan olduğu gibi saklar.

BÖLÜM 4: PYTHON İLE RLE UYGULAMASI

- ***Algoritma Tasarımı ve İşleyiş Mantığı***
- RLE Sıkıştırma Algoritmasının Adımları:
- Girdi Analizi: Program, kullanıcıdan aldığı metni karakter tarar. Ardışık Sayım: Bir karakterin arka arkaya kaç kez tekrarlandığını belirlemek için bir sayaç kullanılır.
- Kod Oluşturma: Karakter değiştiğinde, o ana kadar olan sayıç + karakter bilgisi sonuç dizisine eklenir.
- Veri Tipi Dönüşümü: Sayısal değerler string formatına çevrilerek karakterin yanına eklenir.


```
▪ def rle_encode(data):  
▪     if not data: return ""  
▪     encoding = ""  
▪     prev_char = data[0]  
▪     count = 1  
▪     for i in range(1, len(data)):  
▪         if data[i] == prev_char:  
▪             count += 1  
▪         else:  
▪             encoding += str(count) + prev_char  
▪             prev_char = data[i]  
▪             count = 1  
▪             encoding += str(count) + prev_char  
▪     return encoding
```

PYTHON KOD BLOĞU - SIKİŞTIRMA (ENCODE)

Kayıpsız Sıkıştırma Fonksiyonu:

Ekranda örnek bir kod
bulunmaktadır. Beraber
inceleyelim!

Sıkıştırılmış Veri
(Compressed)

5A 3B 2C

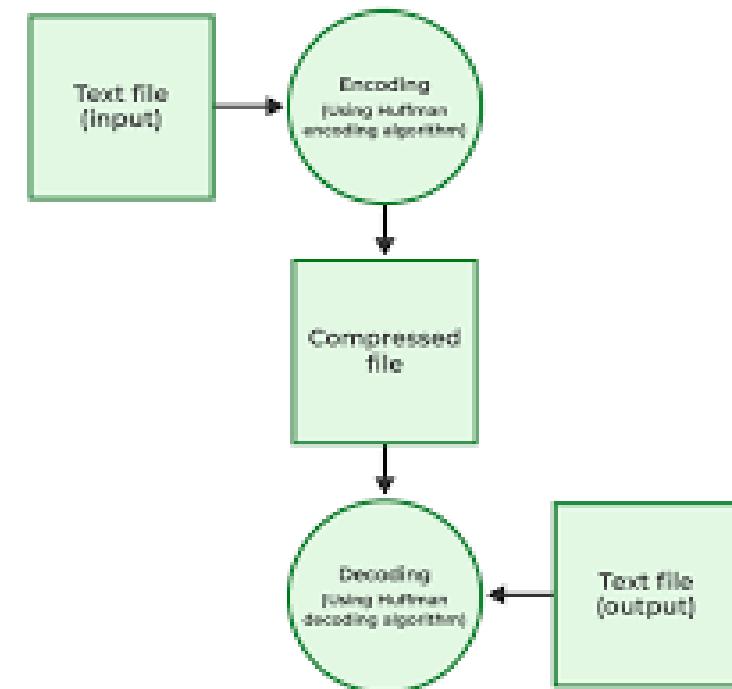
DECODING
(Geri Açma)

Original Veri
(Decompressed)

AAAAAABBBCC

- Sıkıştırılmış Veriyi Orijinaline Dönüşürme
- Sıkıştırma kadar önemli olan adım, veriyi hatasız geri açmaktadır.
- Program, sayıları okur ve yanındaki karakteri o sayı kadar tekrar yazdırır.
- Önemli: Eğer 5A okunuyorsa, çıktı AAAAA olur. Bu, verinin Kayıpsız (Lossless) olduğunu kanıtlar.

PYTHON KOD BLOĞU - GERİ AÇMA (DECODE):

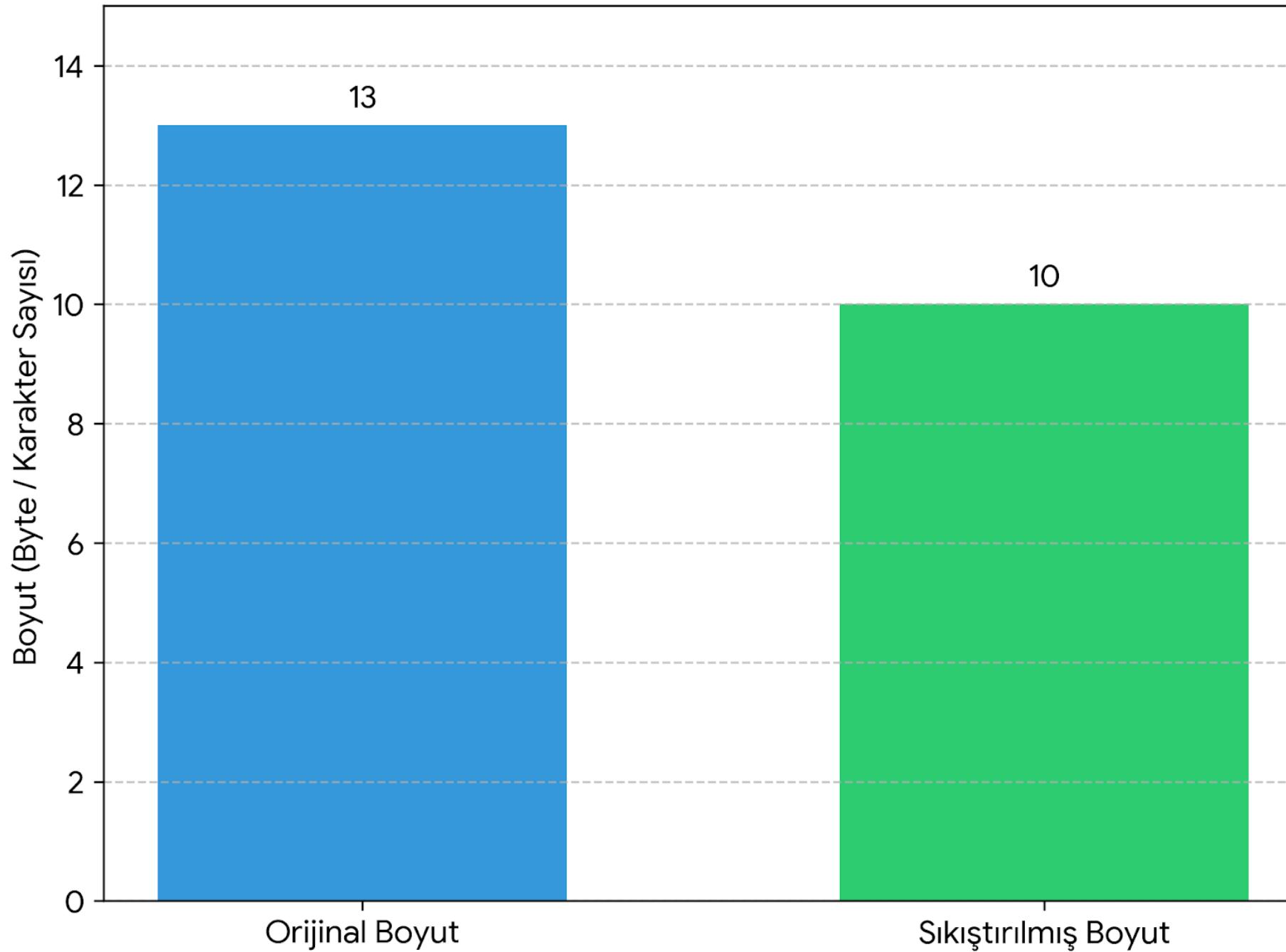

BÖLÜM 5: SONUÇ VE ANALİZ

- ***Performans Analizi: Ne Kadar Tasarruf Ettik?***
- Sıkıştırma Verimliliğinin Ölçülmesi:
- Örnek Senaryo: "AAAAAABBBCCDAA" (13 Karakter / 13 Byte)
- RLE Sonucu: "5A3B2C1D2A" (10 Karakter / 10 Byte)
- Hesaplama: Oran=(10/13)x100=%76.9
- Yorum: Veri boyutu yaklaşık %23 oranında küçültülmüştür.
- Diğer sayfadaki sütun grafiğinde daha kolay bir şekilde incelenebilir.

RLE Sıkıştırma Performans Analizi (AAAAAABBBCCCDAA)

RLE'NİN SINIRLARI VE RİSKLER

■ *Her Veri Sıkıştırılabilir mi?*

- Negatif Verimlilik: Eğer veri çok değişkense (Örn: "ABCDE"), RLE sonucu "1A1B1C1D1E" olur.
- Boyut Artışı: 5 karakterlik veri 10 karaktere çıkar. Bu, RLE'nin en büyük dezavantajıdır.
- Çözüm: Modern yazılımlar, sıkıştırma sonrası boyut büyüyorsa orijinal dosyayı tutmayı tercih eder.

GENEL DEĞERLENDİRME VE GELECEK

- Veri Temsilinden Sıkıştırma: Neler Öğrendik?
- Bilgisayarın temelinde yatan 0 ve 1'lerin (Bölüm 1.4) sadece sayıları değil, karmaşık algoritmaları da nasıl şekillendirdiğini gördük.
- Veri sıkıştırma (Bölüm 1.9), günümüzün "Big Data" çağında depolama ve bant genişliği sorunlarını çözen kritik bir araçtır.
- RLE basit bir başlangıçtır; ancak JPEG ve MP3 gibi modern yöntemlerin temel mantığını anlamamızı sağlar.

ĐİNLEDİĞİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER!

Bursa Teknik Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği
Ad Soyad : Meryem Sümeyye Aysal
Öğrenci Numarası:25360859321

